

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1983/121

KARAR NO : 1983/238

ÖZET: Sıkıyönetim ilân ve faaliyetleri-
ne ilişkin bulunmayan ve 2354 sayılı Yasa-
nın ek-4. maddesi kapsamına girmeyen kaçak-
çılık suçlarına ait davanın Adli Yargı ye-
rinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K. H.

Sanıklar : Ekrem Ali Erdin ve arkadaşları

O L A Y : 17.6.1981 tarihinde, İstanbul'da zabıtaca yapılan bir ope-

rasyon sonucu sanıklar tarafından teşekkül vücuda getirilerek 200.000 milyon lira c
varında ticari eşyaya yasal olmayan yollarla yurda sokmak toplu gümrük kaçakçılığı
yapıldığı tesbit edilmiş ve bu konuda yapılan hazırlık evrakı İstanbul Sıkıyönetim
Komutanlığına tevdi edilmiştir. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 22.7.1981 gün
ve 30.6.1981 günlü soruşturma emriyle, bu işle ilgili evrak sıkıyönetim askeri sav-
cılığına intikal ettirilmiş ve gerekli soruşturmanın yapılarak neticeden bilgi verile-
ni istenmiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na yapılan soruşturma
sonunda 5.11.1981 gününde, 1981/2302-113 sayı ile; sanıklara atılı suçların, 1402
sayılı Yasa'da yazılı ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren suçlarda
bulunmadığı sonuç ve kanısına varılarak, askeri savcılığın görevsizliğine ve gereğ
ifa edilmek üzere dosyanın İstanbul C. Savcılığı'na gönderilmesine karar verilmiştir.

Bu karara İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na 7.12.1981 gününde, itira-
z edilmiş ve sanıkların, dışardan temin ettikleri dövizlerle bol miktarda eşyayı kaç-
olarak yurda soktukları, bu nedenle 2354 sayılı Yasa'nın ek-4. maddesinde yazılı c
duğu biçimde suçun, devletin mali veya iktisadi güvenliğini bozacak nitelikte oldu-
sonucuna varılarak görevsizlik kararının kaldırılmasına, en yakın askeri mahkemede
istenmiştir.

1. Ordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi; 28.1.1982 gününde, 1982/27 karar
sayı ile; 2354 sayılı Yasa'nın ek-4. maddesi nazara alınarak sıkıyönetim komutanlı-
nın itirazı varit ve kabule şayan görülmekle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Ask-
Savcılığı'nın görevsizlik kararının kaldırılmasına ve soruşturmanın askeri savcil-
ğe yapılmasına kesin olarak karar verilmiştir.

Bu karar üzerine; İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığınca
yeniden soruşturmaya başlanmış, daha sonra 9.7.1982 gününde, 1982/377-130 sayı ile
1402 sayılı Yasa'nın 2682 sayılı Yasa ile değişik ek-4. maddesi ve geçici 5. madd-
si uyarınca sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren kaçakçılık suçlarını

bakma görevi 4. Kolordu ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Numaralı Askeri Mahkemesi- ne tevdi edilip, buna dair MSB'nin tebliğide resmi gazetede yayınlanmış olmakla, atılı suçlardan dolayı askeri savcılığın görevsizliğine ve soruşturma evrakının gereği takdis ve ifa edilmek üzere görevli ve yetkili Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na gönderilmesine karar verilmiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 6.8.1982 günlü yazısı ile 353 sayılı Yasanın 8. ve 95., 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13. 15. ve 18. ve 2682 sayılı Yasa'nın ek 4. maddesi uyarınca soruşturma açılması, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığından istenmiş ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na düzenlenen 11.10.1982 günlü, 1982/559 sayılı iddianame ile, sanıkların teşekkül vücuda getirerek temin ettikleri dövizlerle yurt dışından aldıkları eşyayı kaçak olarak yurda sokmak suretiyle kaçakçılık suçunu işledikleri ve 1918 sayılı Kanuna muhalefette buldukları ilerisürülerek eylemlerine uyan 1918 sayılı Yasa'nın 27/1-3., 25/3., 27/2-3., 27/3-3- Son. ve 58. maddelerine göre cezalandırılmaları istemiyle sanıklar hakkında kamu davası açılmıştır.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Numaralı Askeri Mahkemesi; 30.11.1982 gününde 1982/27-10 sayı ile; İstanbul 1. Ordu Askeri Mahkemesince, askeri savcılığın görevsizlik kararının kaldırılması olmasının için mutlaka sıkıyönetim ve dolayısıyla mahkemelerinin görevi dahilinde girdiğine ve mahkemelerinde bakılmasına yasal neden olmayacağı, zira mahkemelerinin hangi davalarla bakacağına yasalarla belirlendiği, bu konuda Askeri Yargıtay ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin müteaddit kararları bulunduğu, sanıkların; yurt dışından temin ettikleri ticari eşyaları yurda kaçak olarak sokmak, pasaport almak, nakletmek eylemlerini gerçekleştirdikleri iddia olunmakta ise de tüm sanıkların siyasal ve ideolojik bir amaçla böyle bir eylemi gerçekleştirdiklerinin veya bir örgüte mensup olduklarının anlaşılmediği, elde edilen kaçak eşyaların miktar, değer ve nitelik itibarıyla büyük çapta bulunmadığı, 2354 sayılı Yasa'nın ek-4. maddesinin gerekçesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin emsal olaylarda verdiği kararlar nazara alınarak yakalanan eşyaların değeri, vasıf ve diğer özellikleri gözönünde tutularak eylemin 2354 sayılı Yasa'nın ek-4. maddesi kapsamına girmediği aksine suçun, her zaman herkes tarafından işlenen güncel ve ticari maksatlarla yapılan bir kaçakçılık olayından ibaret olmadığı sonuç ve kanaatine varılarak, işbu davada mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi; 18.4.1983 gününde, 1983/92-84 sayı ile; 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 15. maddesinin ek-3. fıkrasında, sıkıyönetim komutanının suç dosyasını gönderdiği C. Savcıları, askeri savcılar ile

mahkemeler görevsizlik ve yetkisizlik kararı veremezler, bu şekilde gönderilen suç dosyaları hakkında bu kanun hükümleri uygulanır hükmünün yer aldığı, itiraz merciince; sıkıyönetim komutanının davanın sıkıyönetim askeri mahkemesince görülmesi gerektiği hususundaki itirazları varit görülüp işin askeri savcılığa sıkıyönetim askeri mahkemesine intikal ettirildiği ve böylece görevli yargı yerinin belirlendiği ve merci kararlarına uyulmasında sorumlu bulunduğu cihetle, davaya 5 nolu sıkıyönetim askeri mahkemesi de bakılması gerektiği görüşülüp ile mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Böylece, Ankara 4 Numaralı Askeri Mahkemesi ile İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Ali Suat Erkoç, Yaşar Çiftçioğlu, Osman Kayacan ve Ergun Arçon'un katılmaları ile yaptığı 9.5.1983 günlü toplantıda, geçirdi raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ferhat Ferhanoğlu'nun davada Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç, sıkıyönetim ilânından sonra işlenmiştir.

Görevli yargı yerinin belirlenmesinde öncelikle 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin gösönünde bulundurulması, suçun; bu madde kapsamına girmesi halinde anılan yasa 2354 sayılı Yasa ile eklenen ek-4. madde kapsamına girip girmediğinin belirlenmesi gerekmektedir.

Bir kaçakçılık suçuna sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılabilmesi için 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesi kapsamına girmesi veya bu madde kapsamına girmiyor 2354 sayılı Yasa'nın ek-4. maddesi kapsamında bulunup bulunmadığının araştırılması gerekir.

1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesine göre; sıkıyönetim ilânından sonra işlenen bir suça, bu suç kaçakçılık suçu olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerine bakılabilmesi için suçun, sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin bulunması ve anılan maddenin muhtelif bendlerinde sayılan suçlardan olması gerekir.

İncelenen dosya içeriğine göre suçun, sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin olduğu hususunda dosyada bir kanıt bulunmamakta aksine suç, her zaman herkes tarafından işlenen veya güncel ve ticari maksatla yapılan bir kaçakçılık suçu olmaktan öte gitmemektedir. Bu duruma göre suçun, sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin

liği koşulu gerçekleşmediğinden suç, 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesi kapsamında değildir.

Suçun, 1402 sayılı Yasa'nın 2354 sayılı Yasa ile eklenen ek-4. maddesi kapsamına girip girmediğine gelince, anılan maddeye göre bir kaçakçılık suçuna sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılabilmesi için 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri kapsamına giren kaçakçılık suçlarına ilişkin görev hükümleri saklı kalmak ve 13. maddede zaman kaydına tabi olmamak üzere suçun, devletin, sayası, mali, iktisadi, askeri ve idari güvenliğini bozacak nitelikte bir kaçakçılık suçu olması gerekir. Şayet bir kaçakçılık suçu, nitelik ve boyutları itibariyle devletin sayılan güvenliklerini tehdit edecek dereceye ihraz etmişse bu suçlara sıkıyönetim askeri mahkemeleri bakacak, aksi halde bu suçlara bakmaga görevi Adli Yargı yerine ait olacaktır.

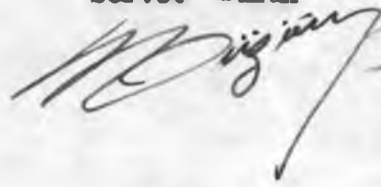

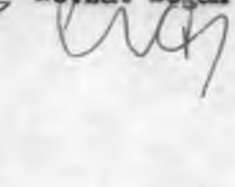

Burada řu hususuda belirtmek yerinde olur. Ne ek-4. madde bakımından nede anılan maddeye ilişkin gerekçede, kaçakçılığın hangi hallerde devletin iç ve dış güvenliğini bozacak nitelikte olacağına dair bir ölçü getirilmediğine göre kuşkusuz bu husus mahkemelerce takdir edilecek ve içtihat yoluyla belirlenecektir.

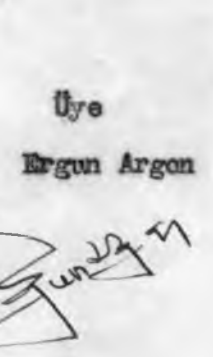
Bir kaçakçılığın devletin, sayası, mali, iktisadi ve askeri güvenliğini bozabilecek nitelikte olup olmadığı takdir edilirken sadece parasal değerinin esas alınması bunun subjektif bir ölçü olması nedeniyle sürekli görev anlaşmazlıklarına ve dolayısıyla davaların uzamasına neden olacaktır. Bunun için kaçakçılık suçlarında görevi saptarken ek-4. maddede yazılı dereceye ulaşıp ulaşmadığı hususu, sadece kaçakçılığa konulan eşyanın madde değerinin esas alınması ile değil, eylemin icra edilmesi ile öngörülen gaye ve kaırılan eşyanın niteliğinde nazara alınarak ve devletin, sayası, mali, iktisadi ve askeri ve idari güvenliğini yönünden doğurabileceği zararın boyutları değlendirilmek suretiyle tebit edilmesi gerekir. Bu zararın boyutlarına göre devletin iç ve dış güvenliğinin tehlikeye düştüğünün tesbiti halinde bu tür kaçakçılık suçlarına ek-4. madde uyarınca sıkıyönetim askeri mahkemelerinde, aksi halde adli yargı yerinde bakılacaktır.

Yukarıda belirlenen hususlarda nazara itibare alınarak dava konusu kaçakçılık konusu değerlendirildiğinde, suçun işlenen şekli, eylemin mahiyeti, icra edilmesinde amaç ve kaçak eşyanın niteliği itibariyle doğuracağı zarar ve tehlikenin 2354 sayılı Yasa'nın ek-4. maddesinde yazılı olan "Devletin mali, iktisadi, askeri, siyasi ve idari güvenliğini bozacak" boyuta oluşmadığı sonucuna varılmıştır.

Tüm yukarıda açıklanan nedenlerle sanıklara atılı kaçakçılık suçuna ait davaların 1402 sayılı Yasa'nın 15. ve aynı yasaya 2354 sayılı Yasa ile eklenen ek-4. maddedeki suçlar gerçekleşmediğinden adli yargı yerinde görülmesi gerekir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 18.4.1983 günlü, 1983/92-34 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına 9.5.1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Servet Tüzün	İsmail Özü	Nezhat Doğan	Ali Suat Erkoç
			

Üye	Üye	Üye
Yaşar Çiftçioğlu	Osman Kayacan	Ergun Argon
		

18-5

1/9